

STORTINGET

Representantforslag 227 S

(2022–2023)

fra stortingsrepresentantene Guri Melby, Abid Raja og Sveinung Rotevatn

Dokument 8:227 S (2022–2023)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Guri Melby, Abid Raja og Sveinung Rotevatn om at alle barn skal få tilbud om en barnehageplass rett etter endt foreldrepermisjon

Til Stortinget

Bakgrunn

I mars 2022 ble det kjent at andelen mødre som tar ut ulønnet permisjon, økte kraftig etter at fedrekvoten økte fra 10 til 15 uker i 2018, fra 30 prosent i 2018 til 48 prosent i 2021. Det er også en økning blant menn, men tallet er langt lavere, fra fem til elleve prosent. Dette kom fram i en undersøkelse gjennomført av Nav på vegne av Barne- og likestillingsdepartementet. Spesielt i yrker som barnehagelærer og fysioterapeut er andelen kvinner i ulønnet permisjon stor, og de fleste bor på Sør-Vestlandet.

Økt uttak av ulønnet permisjon er ikke et problem i seg selv. Familier som har lyst og råd til å være lenger hjemme med barnet sitt enn perioden de mottar foreldrepenger, skal ha frihet til å velge det.

Det er likevel et problem dersom foreldre tvinges inn i en slik situasjon, for eksempel fordi det ikke finnes barnehageplass tilgjengelig. Det er også et problem at så mange flere kvinner enn menn velger ulønnet permisjon. Utfallet er logisk, men like fullt uheldig: Dersom en familie er nødt til å ha en forelder hjemme med barnet, blir det oftest kvinnen. Hun tjener vanligvis mindre enn partneren sin, og slik sett taper familien totalt sett mindre økonomisk på det.

Men kvinnene taper. Det er allerede et lønnsgap mellom menn og kvinner i Norge: For hver hundrelapp en mann tjener, tjener kvinner i underkant av 88 kroner. Velger man ulønnet permisjon, mister man, i tillegg til inntekt, pensjons- og sykepengerettigheter. I tillegg bidrar det skjeve uttaket av ulønnet permisjon til å forsterke en trend med at kvinner tar lengre pauser fra arbeidslivet enn menn i løpet av livet. Det gjør at den karrieremessige utviklingen går saktere.

Det er viktig at offentlige velferdsordninger støtter opp om viktige verdier som likestilling. Derfor er en tredelt foreldrepermisjon viktig. At far har fått en historisk høy kvote, bidrar til at menn tilbringer mer tid hjemme med barna når de er helt små. Det betyr noe for hvilke holdninger og rollemodeller barna får, men også for hvilke vurderinger som gjøres hos arbeidsgivere. Når det er like sannsynlig at menn og kvinner tar lang permisjon i forbindelse med barnefødsler, er det ikke lenger like opplagt fristende å prioritere menn i for eksempel ansettelsesprosesser.

Dagens regelverk for barnehageopptak er bedre enn noen gang, men fortsatt urettferdig. Det er både upraktisk for familiene og noe som trekker likestillingen i feil retning.

Familier med foreldrepermisjon som går ut mellom desember og august, må i dag gjerne gå uten barnehageplass fram til de har rett på det i august det året barnet fyller ett år – eller to år for desemberbarna. Dagens system slår skjevt ut, fordi foreldre med vinterbarn må leve med en langt større usikkerhet og økonomisk byrde enn foreldre til sommerbarn.

Folk må ha frihet til å velge å få barn når det passer dem, ikke når det passer staten. Vanlige familier har ikke råd til å gå to tredeler av året uten inntekt. Garantert barnehageplass rett etter endt foreldrepermisjon, uan-

sett barnets alder, vil føre til at langt færre familier – og kvinner – tvinges ut i ulønnet permisjon. Dagens ordning er dårlig for barna, og den er dårlig for likestillingen. Forslaget om en barnehageplassgaranti etter endt foreldrepermisjon innebærer at systemet tilpasses familiens behov og ikke motsatt. En slik garanti kan løse et hverdagsproblem for mange familier.

Innføring av en barnehagegaranti fra foreldrepermisjonen er ferdig, fjerner et av de siste hindrene som gjør at noen barn holdes utenfor barnehage selv om foreldrene ønsker å benytte tilbudet. Dette vil også legge til rette for at alle familier kan ha begge foreldre i arbeid.

Barnehagen er en viktig arena der barn får utvikle seg i trygge og stimulerende omgivelser, finne venner, leke og lære. Et barnehagetilbud av god kvalitet kan bidra til at barn som får lite språkstimulering hjemme, utvikler et godt nok ordforråd og en god begrepsforståelse før skolestart. Tidlig barnehagestart virker forebyggende og gir lavere sannsynlighet for behov for språktiltak i

skolen, spesielt for barn fra familier med lav inntekt og for minoritetsspråklige barn.

Innføringen av en rett til barnehageplass etter endt foreldrepermisjon kan skje gradvis, for eksempel ved å starte med barn født mellom 1. desember og 31. desember, selv om målet er at alle skal få denne retten.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

for s l a g:

Stortinget ber regjeringen legge fram en forpliktende plan for Stortinget som tar sikte på at alle barn skal få tilbud om en barnehageplass rett etter endt foreldrepermisjon, uansett barnets alder.

25. april 2023

Guri Melby

Abid Raja

Sveinung Rotevatn